

LATAK-D.039-07/04.2018

Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) verificētāju akreditācijas procedūra Procedure for Accreditation of the Eco-Management and Audit Scheme (EMAS) Verifiers

Saturs / Content

Nodaļa/Section	Lapa/Page
ievads/ <i>Introduction</i>	2
1. Definīcijas/ <i>Definitions</i>	2
2. Akreditācijas kritēriji/ <i>Accreditation criteria</i>	4
3. Informācija par akreditāciju / <i>Information on accreditation</i>	5
4. Akreditācijas procedūra vides verificētājiem/ <i>Accreditation procedures for environmental verifiers</i>	5
5. Akreditācijas sfēras paplašināšana/ <i>Expansion of the scope of accreditation</i>	14
6. Akreditācijas sfēras sašaurināšana/ <i>Reduction of the scope accreditation</i>	14
8. Akreditācijas termiņš/ <i>Deadline of accreditation</i>	15
9. Akreditācijas apliecība un logo lietošana/ <i>Accreditation certificate and use of..... logo</i>	15
10. Publikācija/ <i>Publication</i>	16
11. Vides un verificētāju uzraudzība un atkārtota novērtēšana/ <i>Surveillance of environmental verifiers and reassessment</i>	16

Autortiesības un pamatprincipi / Autorship and basic principles

LATAK dokumenta aktualizētā versija pieejama www.latak.lv mājas lapā. LATAK publicēto dokumentu piemērošana ir obligāta LATAK darbiniekiem, iesaistītajiem vērtētājiem un ekspertiem, LATAK akreditētajām atbilstības novērtēšanas institūcijām.

The actual version of LATAK document is available on web page www.latak.lv. The application of LATAK documents is obligatory for LATAK staff members, involved assessors and experts and accredited conformity assessment bodies.

Dokumenta teksts var būt tulkots citās valodās. Latviešu valodas teksts tiek uzskatīts par pamattekstu.

The text of the document can be translated to other languages. The text in Latvian language remains as official text.

Papildus informācija / Further information

Sīkākas uzziņas par LATAK dokumentiem var saņemt LATAK birojā. Šo dokumentu aizliegts pavairot tālākpārdošanai.

For further information about this publication please contact LATAK office.

The document may not be copied for resale

ļevads/ Introduction

Saskaņā ar Vides aizsardzības likumu Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs (turpmāk tekstā – LATAK) veic vides vadības un audita sistēmas verificētāju (fizisku personu vai institūciju) (turpmāk tekstā – vides verificētājs) akreditāciju un uzraudzību. *LATAK veic tikai juridisku personu akreditāciju. Ievērojot, ka citās ES valstīs kā EMAS verificētāji darbojas individuālas personas, LATAK veic šo personu uzraudzību, ja šie EMAS verificētāji veic verificēšanas darbības Latvijas teritorijā.*

According to the Environmental Protection Law the Latvian National Accreditation Bureau (hereinafter - LATAKLATAK) performs accreditation and surveillance of the Eco-Management and Audit Scheme verifiers (hereinafter - the environmental verifier). *LATAK accredits only legal persons. Taking into account that in other EU countries EMAS verifier can be also as individuals, LATAK performs the surveillance for activities if they are performed in territory of Latvia.*

1. Definīcijas/ Definitions

1.1. Definīcijas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.1221/2009 (2009.gada 25.novembra) par organizācijas brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS), kā arī par Regula (EK) Nr.761/2001 un Komisijas Lēmumu 2001/681/EK un 2006/193/EK atcelšanu (turpmāk tekstā – EMAS Regula).

1.1. Definitions in accordance with Regulation (EC) No 1221/2009 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the voluntary participation by organisations in a Community eco-management and audit scheme (EMAS), repealing Regulation (EC) Nr.761/2001 and Commission Decision 2001/681/EC and 2006/193/EC (hereinafter - the EMAS Regulation).

1.2. **Vides politika** ir organizācijas augstākā līmeņa vadības oficiāli formulētie vispārīgie plāni un darbības virziens attiecībā uz veikumu vides jomā, tostarp uz atbilstību visām spēkā esošajām tiesiskajām prasībām vides jomā, kā arī saistības pastāvīgi uzlabot veikumu vides jomā. Tā ir pamats darbības, mērķu un uzdevumu noteikšanai vides jomā.

1.2. **Environmental policy** means the overall intentions and direction of an organisation relating to its environmental performance as formally expressed by senior management, including compliance with all applicable legal requirements relating to the environment and also a commitment to continual improvement of environmental performance.

1.3. Vides verificētājs:

- atbilstības novērtēšanas institūcija ir struktūra, kas veic atbilstības novērtēšanas darbības, tostarp

1.3. The environmental verifier:

- the conformity assessment body means a body that performs conformity assessment activities,

kalibrēšanu, testēšanu, sertificēšanu un inspekciju,	including calibration, testing, certification and inspection,
- jebkura fiziska vai juridiska persona vai šādu personu grupa, kas ir licencēta veikt verifikāciju un validāciju saskaņā ar EMAS Regulu.	- any natural or legal person or group of persons who are licensed to carry out the verification and validation of the EMAS Regulation.
<p>1.4. Vides vadības sistēma – ir vispārējās pārvaldības sistēmas daļa, kas ietver vides politikas izstrādei, ieviešanai, sasniegšanai, pārskatīšanai un uzturēšanai, kā arī vides aspektu pārvaldībai vajadzīgo organizatorisko struktūru, plānošanu, pienākumus, metodes, procedūras, procesus un resursus.</p>	<p>1.4. Environmental management system - is the overall management system which includes the organizational structure, planning activities, responsibilities, practices, procedures, processes and resources for developing, implementing, achieving, reviewing and maintaining the environmental policy.</p>
<p>1.5. Vides deklarācija - ir visaptveroša sabiedrībai un citām ieinteresētajām personām domāta informācija par organizācijas:</p>	<p>1.5. Environmental statement - means the comprehensive information to the public and other interested parties regarding an organisation's:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - struktūru un darbībām, - vides politiku un vides vadības sistēmu, - vides aspektiem un ietekmi uz vidi, - vides programmu, mērķiem un uzdevumiem, - veikumu vides jomā un atbilstību spēkā esošajām tiesiskajām prasībām vides jomā. 	<ul style="list-style-type: none"> - structure and operations, - environmental policy and environmental management system, - environmental aspects and impacts on the environment, - environmental programme, goals and tasks, - environmental performance and compliance with applicable legal obligations relating to the environment.
<p>1.6. Verifikācija ir atbilstības novērtējuma procedūra, ko veic vides verificētājs, lai pārbaudītu vai organizācijas vides pārskats, vides politika, vides vadības sistēma un iekšējais vides audits un tā īstenošana atbilst EMAS Regulas prasībām.</p>	<p>1.6. Verification means the conformity assessment process carried out by an environmental verifier to demonstrate whether an organisation's environmental review, environmental policy, environmental management system and internal environmental audit and its implementation fulfils the requirements of the EMAS Regulation.</p>
<p>1.7. Validācija ir vides verificētāja,</p>	<p>1.7. Validation means the</p>

kas veic verifikāciju, izsniegts apstiprinājums, ka informācija un dati, kas iekļauti organizācijas vides deklarācijā un atjauninātajā vides deklarācijā, ir precīzi, ticami, pareizi un atbilst EMAS Regulas prasībām.

confirmation by the environmental verifier who carried out the verification, that the information and data in an organisation's environmental statement and updated environmental statement are reliable, credible and correct and meet the requirements of the EMAS Regulation.

2. Akreditācijas kritēriji/ Accreditation criteria

2.1. Vides verificētāju novērtēšanas procesā Latvijas Nacionālajā akreditācijas sistēmā tiek piemērots LVS EN ISO/IEC 17011 un LVS EN ISO/IEC 17021-1 standarts, EMAS Regula, EMAS Regulas 30.pantā noteiktā Akreditācijas un licencēšanas iestāžu foruma (FALB) vadlīnijas, piemērojamie EA un IAF dokumenti, kā arī citi piemērojamie normatīvie akti.

2.1. In the process of assessment of the environmental verifiers, in the Latvian National Accreditation System, LVS EN ISO / IEC 17011 and ISO / IEC 17021-1 standards, the EMAS Regulation, the guidelines of Forum of Accreditation and Licensing Bodies (FALB) provided by Article 30 of the EMAS Regulation, the applicable EA and IAF documents, as well as other applicable laws and regulations, are applied.

2.2. Īpaši EMAS akreditācijas nosacījumi vides verificētājiem.

2.2. Particular EMAS accreditation conditions for environmental verifiers.

EMAS Regulas 20. pantā ir noteiktas kompetences prasības vides verificētājiem, kas jāievēro papildus LVS EN ISO/IEC 17021-1 standartā noteiktajiem kritērijiem.

Article 20 of the EMAS Regulation sets out the competence requirements for environmental verifiers to be followed in addition to the standard criteria provided by ISO / IEC 17021-1 standard.

2.3. Īpaši EMAS akreditācijas nosacījumi vides verificētājiem, kas ir fiziskas personas:

2.3. Particular EMAS accreditation conditions for the environmental verifiers who are natural persons:

EMAS Regulas 21.pantā ir noteiktas īpašas papildus prasības vides verificētājiem, kā arī pienākumi un darbības nosacījumi.

Article 21 of the EMAS Regulation sets out particular additional requirements for environmental verifiers, as well as obligations and operating conditions.

2.4. Ja EMAS verificētājs vēlas darboties trešajās valstīs, viņam ir papildus par to jāinformē akreditācijas institūcija un jāpilda papildus prasības, kas noteiktas EMAS regulas 22.pantā.

2.4. If EMAS verifier would like to act in third countries, they has to inform the accreditation body and fulfil the requirements set in article 22. of EMAS regulation.

3. Informācija par akreditāciju / *Information on accreditation*

3.1. Informāciju par akreditācijas procesu pretendenti var saņemt LATAK birojā Rīgā, K.Valdemāra ielā 157, 220. kabinetā, darbadienās no plkst. 9.00 līdz 17.00 un/vai LATAK interneta mājas lapā <http://www.latak.lv>

3.1. The applicants may get the information on the accreditation process in the LATAK in Riga, K.Valdemāra ielā 157, 220, on working days from 9:00 to 17:00 and / or LATAK website <http://www.latak.lv>

4. Akreditācijas procedūra vides verificētājiem/ *Accreditation procedures for environmental verifiers*

4.1. Akreditācijas procedūra vides verificētājiem notiek saskaņā ar LATAK-D.008 dokumentu.

4.1. Accreditation procedures for environmental verifiers are carried out in accordance with the document LATAK-D.008.

4.2. Pieteikuma akreditācijai vai akreditācijas sfēras paplašināšanai iesniegšana:

4.2. Submission of an application for accreditation or expansion of the scope of accreditation:

- LATAK ir izstrādāta pieteikuma veidlapa vides verificētāju akreditācijai. Pieteikuma veidlapas pieejamas LATAK birojā un LATAK interneta mājas lapā.

- LATAK has developed an application form on accreditation of environmental verifiers. Application forms are available in the LATAK and LATAK website.

4.3. Papildu dokumenti akreditācijas procesa īstenošanai:

4.3. Additional documents for accreditation:

- Lai novērtētu verificētāja atbilstību akreditācijas prasībām, EMAS verificētājam ir jāiesniedz LATAK papildus dokumenti, kas uzrādīti LATAK mājas lapā (Forma F.002.)

- To evaluate the fulfilment of accreditation requirements, EMAS verifier has to submit additional documents. List of necessary documents is available on LATAK web page (Form F.002)

4.4. Akreditācijas sfēra:

4.3. The scope of Accreditation:

- vides verificētāju akreditācijas sfēru nosaka saskaņā ar IAF ID 1:2014 dokumentu. Ja kādā no tehniskajām jomām EMAS verificētājs nevar nodrošināt kompetenci, akreditācijas apliecības pielikumā pie papildu piezīmēm var norādīt izņēmumus un arī konkrētās tehniskās jomas atbilstoši spēkā esošo saimniecisko darbību klasifikācijai (NACE kodi), kas noteikta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr.1893 /

- the scope of accreditation of EMAS verifiers shall be determined according to IAF ID 1:2014 document. If EMAS verifier cannot assure the competence in full technical field, the exemptions can be defined under Remarks in the Annex to Accreditation certificate. NACE codes, classification of economic activities set out in Regulation (EC) No 1893/2006 of the European Parliament and of the Council of

<p>2006 (2006. gada 20. decembris), ar ko izveido NACE 2.red. saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju, kā arī groza Padomes Regulu (EEK) Nr.3037/90 un dažas EK regulas par īpašām statistikas jomām (turpmāk tekstā – Regula (EK) Nr.1893/2006),</p>	<p>20 December 2006 establishing the statistical classification of economic activities NACE Revision 2 and amending Council Regulation (EEC) No 3037/90 as well as certain EC Regulations on specific statistical domains (hereinafter - Regulation (EC) Nr.1893/2006),</p>
<p>4.5. Pretendenta iesniegtie dokumenti.</p>	<p>4.5. Documents submitted by the Applicant.</p>
<p>Pretendentam pēc pieteikuma iesniegšanas LATAK jāiesniedz visi pieprasītie dokumenti pilnā apmērā saskaņā ar reģistrācijas formu LATAK-F.002:</p>	<p>The applicant after submission of the application, shall submit to LATAK all the required documents in full in accordance with the registration form LATAK-F.002:</p>
<p>4.6. Papildus prasības vides verificētājiem, kuri darbojas trešās valstīs</p>	<p>4.6. Additional requirements for environmental verifiers active in third countries</p>
<p>Ja vides verificētājs plāno veikt verificāciju valstīs ārpus Eiropas Savienības, papildus jāiesniedz:</p>	<p>If an environmental verifier intends to carry out verification in countries outside the European Union he additionally shall submit:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - apliecinājums par kompetenci izvēlētās valsts tiesiskajās, normatīvajās un administratīvajās prasībās vides jomā, - informācija par izvēlētās valsts valodas zināšanu nodrošināšanu, 	<ul style="list-style-type: none"> - evidence of competence in the selected national legal, regulatory and administrative requirements of the selected country in the scope of environment, - information on the provision of the knowledge of the language of the selected country,

- apliecinājumu par līgumsaistībām iepriekšminēto prasību nodrošināšanai.
- proof of the contractual requirements to ensure the above mentioned requirements.

Ja Latvijas vides verificētājs, kuram jau ir akreditācija darbībām konkrētajā trešajā valstī, plāno veikt verificācijas darbības šīs trešās valsts organizācijā, kura vēlas reģistrēties EMAS reģistrā citā ES dalībvalstī, nevis Latvijā, vides verificētājs, vismaz sešas nedēļas pirms verificācijas darbībām, paziņo informāciju par savu akreditāciju, kā arī verificācijas laiku un vietu gan plānotās reģistrācijas valsts akreditācijas vai licencēšanas institūcijai, gan Latvijas Nacionālajam akreditācijas birojam.

If the verifier of the environment of Latvia, who already has accreditation in the third country, intends to carry out verification activities in the organization of this third country that wishes to register with EMAS in the EU Member State other than Latvia, the environmental verifier shall, at least six weeks before the verification activities, make information about its accreditation, as well as the verification time and place, to the national accreditation office of the planned registration state and the Latvian National Accreditation Bureau.

Šādā gadījumā verificācijas darbības uzraudzības trešajā valstī veic LATAK.

In this case, verification activities in a third country shall be performed by LATAK.

Ja ārvalstu EMAS verificētājs veic verificācijas darbības Latvijas teritorijā. Četras nedēļas pirms šādu darbību veikšanas, verificētājam ir jāsniedz informācija LATAK.

If the foreign EMAS verifier plan to perform verification in territory of Latvia. EMAS verifier has to inform LATAK four weeks in advance.

4.7. Dokumentu analīze pirmajam apmeklējumam.

4.7. Document analysis of the first visit.

LATAK analizē pretendenta iesniegtos dokumentus, novērtējot to atbilstību EMAS Regulai, LVS EN ISO/IEC 17021-1 standartam, kā arī piemērojamiem EA un IAF dokumentiem un LATAK noteikumiem un rekomendācijām.

LATAK examines the documents submitted by the applicant, assessing their compliance with the EMAS Regulation, LVS EN ISO/IEC 17021-1 standard and the applicable EA and IAF documents and LATAK rules and recommendations.

Nepieciešamības gadījumā tiek pieprasīti papildus dokumenti.

If necessary, additional documents are requested.

4.8. Pirmais apmeklējums

4.8. The first visit

Pirmais apmeklējums notiek LATAK birojā vai citā vietā pēc vienošanās.

The first visit takes place in the LATAK office or in another agreed place.

Šīs vizītes laikā LATAK:

During this visit, LATAK:

- iepazīstas ar institūcijas vadību, kvalitātes vadītāju un vides
- gets acquainted with the body's management, quality manager and

verificētāju,	environmental verifier,
- precizē informāciju par iesniegtiem dokumentiem,	- specifies information on the documents submitted,
- identificē vispārīgas kompetences un pārvaldības sistēmas nepilnības,	- identifies weaknesses of generic competencies and management system,
- identificē nepieciešamos papildus dokumentus, kas jāiesniedz LATAK,	- identifies the necessary supporting documents to be submitted to LATAK,
- apspriež jautājumu par novērtēšanas kārtību institūcijas filiālēs, ja tādas ir,	- discusses the issue of procedures for assessing in the institution's subsidiaries, if any,
- precizē akreditācijas sfēru,	- specifies the scope of accreditation,
- precizē LATAK iesaistāmo vērtētāju un ekspertu skaitu,	- specifies the number of LATAK assessors and experts to be involved,
- precizē līguma un vienošanās protokola noteikumus.	- specifies the terms of the contract or agreement.

4.9. Līguma slēgšana

4.9. Contract

Līguma projekts tiek nosūtīts institūcijai kopā ar paziņojumu par visas nepieciešamās dokumentācijas saņemšanu.

Draft contract is send to the institution together with announcement about receipt of all documents.

4.10. Maksa par akreditāciju

4.10. Fees for accreditation

Novērtēšanas izmaksas tiek noteiktas saskaņā ar cenrādi, kas apstiprināts ar Ministru Kabinet 27.02.2018. noteikumiem Nr.114.

Assessment Costs are determined in accordance with the price list approved by Cabinet of Ministers, Regulation no.114 (27.02.2018.).

4.11. Novērtēšanas komanda

4.11. The assessment team

Novērtēšanas komandu veido novērtēšanas vadošais vērtētājs. Komandu veidojot, tiek ievērots, lai būtu pietiekams skaits vērtētāju un/vai ekspertu, kas pārzinātu visas akreditācijas sfēras tehniskās jomas, un vērtētājiem un/vai ekspertiem būtu pietiekams zināšanu līmenis noteiktajās novērtēšanas jomās.

The assessment team consists of the lead assessor or technical expert of the assessment. During the team selection it is provided that there is a sufficient number of assessors and / or experts who have knowledge in the scope of accreditation, and assessors and / or experts have a sufficient level of knowledge in technical assessment fields.

Novērtēšanas komandas uzdevums ir izvērtēt visus iesniegtos dokumentus, lai veiktu novērtēšanu uz vietas

The task of the assessment team is to evaluate all the documents submitted for assessment in the

institūcijā tās iesniegtajā akreditācijas sfērā, ieskaitot prasmes pārbaudes (witnessus).

LATAK ne vēlāk, kā 7 darba dienas, pirms novērtēšanas sākuma, nosūta vides verificētājam novērtēšanas plānu un paziņo novērtēšanas komandas locekļu uzvārdus un katra novērtēšanas jomas un darba vietu, dodot institūcijai iespēju 3 darba dienu laikā iesniegt LATAK pamatotu rakstisku atteikumu par nozīmētajiem vērtētājiem un/vai ekspertiem. Ja vides verificētājam nav iebildumu pret konkrētiem vērtētājiem un/vai ekspertiem, tie ir tiesīgi veikt novērtēšanu.

4.12. Novērtēšana

EMAS verificētāju novērtēšana notiek LATAK nozīmētā vadošā vērtētāja vadībā, pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas un analīzes.

Novērtēšana ietver:

- iesniegto dokumentu novērtēšanu;
- novērtēšanu institūcijā;
- prasmes pārbaudes (witness) (t.sk. trešajās valstīs, ja to ietver pieteiktā akreditācijas sfēra);
- dokumentu izvērtēšana pēc verificācijas.

4.12.1. Iesniegto dokumentu novērtēšana

Pirms verificācijas tiek izskatīti, analizēti iesniegtie pārvaldības sistēmas dokumenti un vides verificētāja iesniegtie kompetences apliecinājumi par vides verificētāja atbilstību EMAS Regulā noteiktajiem kompetences kritērijiem, kā arī vērtētāji iepazīstas ar publiski pieejamo informāciju par vides

submitted scope of accreditation, including witnessing.

LATAK no later than 7 working days before the start of the assessment shall submit to the environmental verifier the assessment plan and report the names of the members of the assessment team and the assessment scope and place of work of each assessor, giving the body a possibility within 3 working days to submit to LATAK a written refusal of designated assessors and / or experts. If the environmental verifier has no objection to the specific assessors and / or experts, they are eligible for assessment.

4.12. Assessment

Assessment of the EMAS verifiers takes place under the guidance of the lead assessor appointed by LATAK after receiving all necessary documents and analysis

Assessment includes:

- evaluation of the documents submitted;
- evaluation in the institution;
- witnessing (including in third countries, where it is included in the scope of accreditation);
- evaluation of the documents after verification.

4.12.1. Evaluation of the documents submitted

Before verification, the documents submitted by the management system and the attestations of competence on the compliance of the environmental verifier with the EMAS Regulation competence criteria submitted by the environmental verifier are examined and analyzed, as well as the assessors get acquainted with the publicly available

verificētāju.	information on the environmental verifier.
Witnessos vērtētāji izskata verificējamās organizācijas vides deklarācijas projektu un verificācijas norises plānu.	During the witnessing the assessors examine the draft environmental statement and verification plan of the organisation to be verified.
Vērtētāji iepazīstas ar publiski pieejamo informāciju par verificējamo organizāciju (darbības joma, vides piesārņojuma atļaujas un citas publikācijas).	The assessors get acquainted with the publicly available information on the organization to be verified (scope, environmental pollution permits and other publications).
4.12.2. Novērtēšana	4.12.2. Assessment
Novērtēšana institūcijā notiek pie vides verificētāja.	Assessment in the institution takes place at the verifier premises.
Novērtējums sākas ar ievada sapulci, kur novērtētāju komanda iepazīstas ar pretendentu, precizē iepriekš nosūtīto novērtēšanas plānu, saskaņā ar kuru tiks veikta novērtēšana.	Assessment starts with an introductory meeting, where the team of assessors gets acquainted with the applicant, specifies the previously sent assessment plan according to which the assessment will be carried out.
Novērtēšana institūcijā ietver:	Assessment in the institution includes:
<ul style="list-style-type: none"> - pārvaldības sistēmas vērtēšanu, - kompetences vērtēšanu, - verificācijas un validācijas metodes vērtēšanu. 	<ul style="list-style-type: none"> - assessment of the management system, - assessment of competence, - assessment of verification and validation methods.
Novērtēšanas komanda veic kompetences vērtējumu, savācot objektīvas liecības akreditācijas sfērā, apliecinot, ka vides verificētājs atbilst EMAS Regulā noteiktajiem kompetences kritērijiem un LVS EN ISO/IEC 17021-1 standartā noteiktajam.	The assessment team conducts assessment of competence by collecting objective evidence in the scope of accreditation, conforming that the environmental verifier complies with the competence criteria set by the EMAS Regulation and complies with the requirements of the standard LVS EN ISO / IEC 17021-1
Vides verificētājam jānodrošina, ka tas izpilda EMAS Regulā noteiktos verificētāja pienākumus, ievēro noteiktos darbības nosacījumus, kā arī atbilst piemērojamām LVS EN ISO/IEC 17021-1 standarta prasībām.	The environmental verifier shall ensure that it performs the duties of verifiers set by the EMAS Regulation, observes the operating conditions, as well as complies with the applicable LVS EN ISO / IEC 17021-1 standard.

4.12.3. Prasmes pārbaude (Witness)	4.12.3. Witness
<p>Vides verificētāju prasmes pārbaudēs (witnesses) tiek novērotas vides verificētāju darbības veicot vides vadības un audita sistēmas verifikāciju.</p>	<p>During witnessing of environmental verifiers, the actions of environmental verifiers in the performance of verification of the environmental management and audit system are observed.</p>
<p>Vides verificētājam jānodrošina, ka tas izpilda EMAS Regulā noteiktos vides verificētāja pienākumus un ievēro noteiktos darbības nosacījumus.</p>	<p>The environmental verifier shall ensure that it performs the duties of verifiers set by the EMAS Regulation, observes the operating conditions.</p>
<p>Ja verificētājs ir pieteicis akreditāciju vairākās tehniskajās jomās, tad tehniskās jomas witnessiem tiks izvēlētas atbilstoši LATAK-D.019 dokumentam.</p>	<p>If the verifier has applied for accreditation in a number of technical scopes, the scopes of accreditation for witnessing shall be selected in accordance with the LATAK-D.019 document</p>
<p>Ja vides verificētājs ir pieteicis akreditāciju verifikācijas veikšanai valstī ārpus ES, LATAK veic witnessu izvēlētajā valstī.</p>	<p>If the environmental verifier has applied for accreditation to conduct verification in a countries outside the EU, LATAK shall perform witnessing in the selected country/-ies.</p>
<p>Vides verificētājam ir jānodrošina iespēja LATAK vērtētājiem veikt prasmes pārbaudi verificējamajā organizācijā.</p>	<p>The environmental verifier shall provide the LATAK assessors with the possibility to perform witnessing in the organization to be verified.</p>
<p>4.12.4. Dokumentu izvērtēšana pēc verifikācijas.</p>	<p>4.12.4. Evaluation of the documents after the verification.</p>
<p>Pēc verifikācijas pabeigšanas, LATAK izskata sekojošus dokumentus:</p>	<p>After completion of the verification, LATAK shall examine the following documents:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - sagatavoto vides deklarācijas projektu; - izstrādāto verifikācijas programmu; 	<ul style="list-style-type: none"> - the prepared draft environmental statement; - the developed verification program;

- verifikācijas ziņojuma projektu, ieskaitot verificējamajā organizācijā konstatētās neatbilstības un apstiprinātās korektīvās darbības
- the draft report on the verification, including the non-conformities found out in the verified organization and the approved corrective actions

Novērtēšanas komanda rūpīgi analizē visu savāktu informāciju un objektīvās liecības par institūcijas darbību un nosaka institūcijas atbilstības līmeni atbilstoši akreditācijas kritērijiem.

The assessment team shall carefully analyze all the information selected and objective evidence of the functioning of the institution and shall determine the level of compliance of the in accordance with the accreditation criteria.

Ja verificējamā organizācija ilgāk kā 3 mēnešu laikā nenovērš neatbilstības vai nav iespējama vides deklarācijas apstiprināšana, verificētājs iesniedz vides deklarācijas projektu, kurā ir identificētas nepilnības, kā arī pilnu verifikācijas ziņojumu un verifikācijas programmas projektu.

If the organization to be verified fails to correct the non-compliances within 3 months or approval if the environmental statement is not possible, the verifier shall submit the draft environmental statement, which identifies the non-compliances, as well as the full verification report and verification program project.

4.12.5. Atklāto neatbilstību analīze un novērtēšanas protokoli un pārskati

4.12.5. Analysis of the non-compliances found and assessment records and reports

Katras novērtēšanas dienas beigās LATAK vērtētāji mutiski informē vides verificētāju par konstatējumiem, it īpaši, par konstatētajām neatbilstībām un novērojumiem.

At the end of each assessment day, the LATAK assessors verbally inform the environmental verifier of the findings, especially on the non-compliances found and observations.

Pēc verificēšanas pabeigšanas, LATAK izskata vides deklarācijas projektu, izstrādāto verifikācijas programmu un verifikācijas ziņojumu, ieskaitot verificējamajā organizācijā konstatētās neatbilstības un korektīvās darbības.

After completion of the verification, LATAK shall examine the draft environmental statement, the drawn up verification program and verification report, including the non-conformities found and corrective actions.

Visas uzrādītās neatbilstības novērtēšanas protokolos tiek attiecinātas uz konkrētiem EMAS Regulas un LVS EN ISO/IEC 17021-1 standarta punktiem.

All the reported non-conformities in the assessment protocols are applied to the specific paragraphs of the EMAS Regulation and the standard LVS EN ISO / IEC 17021-1.

Novērtējamais vides verificētājs tiek iepazīstināts ar trīs iespējamiem neatbilstību līmeņiem (LATAK-D.008):

The environmental verifier to be assessed is presented with three possible levels of non-conformities (LATAK-D.008):

4.12.6. Noslēguma apspriede

Beidzot vērtēšanu, novērtēšanas komanda organizē noslēguma apspriedi, kurā piedalās vides verificētājs un LATAK novērtētāji. Šo apspriedi vada LATAK vadošais vērtētājs. Apspriedē novērtētāji sniedz rakstisku un/vai mutisku ziņojumu par novērtēšanas rezultātiem un atklātām neatbilstībām, pamatojoties uz akreditācijas kritērijiem. Ziņojuma laikā novērtētajam vides verificētājam tiek dota iespēja jautāt un saņemt atbildes par atklāto neatbilstību pamatotību.

Rakstveida ziņojumu par novērtēšanas rezultātiem vadošais vērtētājs sniedz vides verificētājam tūlīt pēc noslēguma apspriedes vai 7 darba dienu laikā pēc tās.

Vides verificētājs tiek aicināts komentēt šo ziņojumu un iesniegt atklāto neatbilstību korektīvo pasākumu plānu, norādot tajā konkrētas darbības, kā tiks novērstas neatbilstības, un kādā laika periodā tās tiks novērstas.

Vadošajam vērtētājam vienam, vai kopā ar komandu jāanalizē iesniegtie priekšlikumi un jānosaka šo pasākumu pietiekamība un efektivitāte.

Pēc vides verificētāja sākotnējās novērtēšanas, kuras laikā tika atklātas vairākas būtiskas neatbilstības, vides verificētājs var tikt informēts par nepieciešamību veikt galīgo novērtēšanu (atkārtota pilnīga vai daļēja novērtēšana). Par papildus novērtēšanu tiek noslēgts atsevišķs vienošanās protokols.

4.12.6. The closing meeting

After finishing the assessment, the assessment team shall organize a final meeting involving the environmental verifier and LATAK assessment team. The meeting is led by the lead assessor. In the meeting, the assessors provide written and / or oral report on assessment results and findings on the basis of the accreditation criteria. During the reporting, the assessed environmental verifier shall be given the opportunity to ask and get answers for the justification of non-conformities.

The lead assessor shall submit a written report on the assessment results to the environmental verifier immediately after the final discussion or within 7 working days after it.

The environmental verifier is invited to comment on the report and submit the corrective action plan concerning the non-conformities and observations, setting out the specific actions to eliminate the non-compliance situation and indicating in what period of time the non-compliances will be removed.

The lead assessor individually or together with the team shall analyze the proposals submitted and determine the adequacy and effectiveness of the measures.

After the initial assessment of the verifier, during which a number of serious non-compliances are found, the environmental verifier shall be informed of the necessity to organize the final assessment (full or partial assessment). For additional evaluation, a separate agreement is signed.

5. Akreditācijas sfēras paplašināšana/ *Expansion of the scope of accreditation*

5.1. Sfēras paplašināšanai vides verificētājs iesniedz LATAK oficiālu iesniegumu ar skaidri norādītu sfēru (IAF / NACE kodu) akreditētās sfēras paplašināšanai, kā arī visu aktualizēto informāciju, ieskaitot kompetences apliecinājumus.	5.1. The environmental verifier shall submit to LATAK a formal application with a clearly indicated scope (IAF/ NACE code) for extension of the Scope of Accreditation, as well as all the updated information, including evidences of competence.
5.2. Iesniegtie dokumenti tiek izvērtēti un atkarībā no pieteiktās sfēras, LATAK pieņem lēmumu par novērtēšanas apjomu.	5.2. The submitted documents are evaluated and, depending on the applied scope, LATAK shall decide on the amount of the assessment.
5.3. Attiecībā uz praktiskās darbības novērtēšanu tiek piemēroti tādi paši kritēriji kā sākotnējā akreditācijas vērtēšanā.	5.3. Regarding the witnessing of the scopes, the same rules as for initial assessment are used.

6. Akreditācijas sfēras sašaurināšana/ *Reduction of the scope accreditation*

6.1. Akreditācijas sfēras sašaurināšana ir iespējama pēc vides verificētāja iesnieguma vai arī pēc LATAK iniciatīvas, pamatojoties uz novērtēšanas rezultātiem.	6.1. Reduction of the scope of accreditation is possible either after the submission of the application by the environmental verifier or on the LATAK initiative based on the assessment results.
6.2. Sfēras sašaurināšana, pamatojoties uz vides verificētāja iesniegumu Sfēras sašaurināšanai vides verificētājs iesniedz LATAK oficiālu iesniegumu ar skaidri norādītu sfēru (IAF/ NACE kodu), kuru vēlas izslēgt no akreditācijas sfēras.	6.2. Reduction of the scope based on the application submitted by the environmental verifier For reduction of the scope, the environmental verifier shall submit to LATAK a formal application with a clearly indicated scope (IAF/ NACE code) which the environmental verifier wants to exclude from the scope of accreditation.
6.4. Sfēras sašaurināšana, pamatojoties uz novērtēšanas rezultātiem	6.4. Reduction of the scope based on the assessment results.
6.5. Lēmumu par sfēras sašaurināšanu, pamatojoties uz novērtēšanas rezultātiem, LATAK var pieņemt šādos gadījumos:	6.5. LATAK can take a decision on the reduction of the scope on the basis of the assessment results in the following cases:

- novērtēšanas laikā ir iegūti apliecinājumi par nepietiekamu kompetenci konkrētajā jomā (IAF/ NACE kods),
- evidence of lack of competence in the specific scope (IAF/ NACE code) is obtained during the assessment process,
- vides verificētājs nav novērsis būtiskas neatbilstības (2 vai 3) noteiktajos termiņos un tās skar konkrētu jomu (IAF/ NACE kods).
- the environmental verifier has not eliminated the significant non-conformities (2 or 3) within the time limits and they concern a specific scope (IAF/ NACE code).

6.6. Pirms lēmuma par sfēras sašaurināšanu pieņemšanas vides verificētājs tiek rakstiski brīdināts par iespējamo lēmumu un aicināts sniegt paskaidrojumu un veikt korektīvās darbības.

6.6. Before taking a decision on the narrowing of the scope, the environmental verifier shall be notified in writing of the possible decision and requested to provide an explanation and take corrective actions.

7. Lēmumu pieņemšana/ *Decision making*

7.1. LATAK pieņem akreditācijas lēmumu saskaņā ar LATAK-D.016 dokumentu.

7.1. LATAK shall take an accreditation decision in accordance with the document LATAK-D.016

7.2. LATAK 7 darba dienu laikā paziņo institūcijai par pieņemto lēmumu.

7.2. LATAK within 7 working days, shall notify the institution of its decision.

7.3. *Nelabvēlīga akreditācijas lēmuma gadījumā, EMAS verificētājam tiek dota iespēja būt uzklaušītam, iepazīties ar lēmuma projektu un sniegt papildus argumentus.*

7.3. *In case of unfavorable accreditation decision, LATAK gives the possibility to EMAS verifier to get acquainted with the draft decision and to send additional arguments.*

7.4. *Informācija par akreditācijas lēmumiem tiek sūtīta Vides pārraudzības valsts birojam. Ārvalstu vides verificētāja uzraudzības gadījumā informācija tiek sūtīta verificētāja akreditācijas vai licencēšanas institūcijai un attiecīgās valsts kompetentajai institūcijai.*

7.4. *Information regarding the accreditation decisions is send to State Environmental Bureau. In case of surveillance of foreign verifier, information is send to accreditation or licensing body of the verifier and to the competent institution.*

8. Akreditācijas termiņš/ *Deadline of accreditation*

8.1. Pēc sākotnējās novērtēšanas akreditācija tiek piešķirta uz 4 gadiem.

8.1. After the initial assessment, accreditation is granted for a period of 4 years.

8.2. Pēc atkārtotas novērtēšanas akreditācija tiek piešķirta uz 5 gadiem.

8.2. After the re-assessment, accreditation is granted for a period of 5 years.

9. Akreditācijas apliecība un akreditācijas zīmes lietošana/ *Accreditation certificate and use of accreditation mark*

9.1. LATAK viena mēneša laikā

9.1. LATAK, within one month, shall

sagatavo akreditācijas apliecību un tās pielikumu. Akreditācijas apliecības un akreditācijas zīmes lietošanas noteikumi ir ietverti LATAK–D.021 un LATAK-D.011 dokumentos.

prepare an accreditation certificate and its Annex. The rules of the use of an accreditation certificate and mark are defined by the documents LATAK-D.021 and LATAK- D.011.

10. Publikācija/ *Publication*

10.1. LATAK informāciju par akreditētajiem vides verificētājiem reizi mēnesī paziņo EMAS kompetentajai iestādei Latvijas Republikas kompetentajai iestādei, kā arī publicē LATAK interneta mājas lapā, norādot nosaukumu, akreditācijas numuru, atrašanās vietas, akreditācijas jomas un akreditācijas derīguma termiņu.

10.1 LATAK shall notify once a month the EMAS competent authority, the competent authority of the Republic of Latvia, of the accredited environmental verifiers, as well as publish this information in the LATAK website, giving their names, accreditation number, location, scope of accreditation and the accreditation expiration date.

11. EMAS verificētāju uzraudzība un atkārtota novērtēšana/ *Surveillance of environmental verifiers and reassessment*

11.1. Uzraudzības un atkārtotas novērtēšanas procedūra aprakstīta LATAK-D.009 dokumentā.

11.1. Surveillance and reassessment procedure is described in the document LATAK-D.009.

11.2. Uzraudzība var ietvert administratīvu auditu, pārbaudes uz vietas institūcijā, witnessu, anketēšanu, vides verificētāju apstiprināto vides deklarāciju vai atjauninātu vides deklarāciju pārskatīšanu un verificācijas ziņojumu pārskatīšanu.

11.2. Surveillance may consist of an office audit, on-site assessment in the institution, witness, surveys, reviews of the environmental statements approved by environmental verifiers and reviews of verification reports, reviews of the updated environmental statements and revision of verification reports.

11.3. Uzraudzība ir samērīgas ar vides verificētāja veikto darbību.

11.3. Surveillance is proportionate to the actions performed by the environmental verifier.

11.4. Institūcijām ir pienākums ļaut LATAK veikt vides verificētāja uzraudzību verificācijas un apstiprināšanas procesa gaitā.

11.4. Institutions have a duty to let LATAK to perform surveillance of environmental verifiers during the verification and approval process.

11.5. LATAK pieņem lēmumu atcelt vai apturēt akreditāciju vai sašaurināt akreditācijas jomu tikai pēc tam, kad vides verificētājam ir dota iespēja argumentēt savas aktivitātes.

11.5. LATAK makes a decision to terminate or suspend the accreditation or reduce the scope of accreditation only after the environmental verifier has had the chance to argue their activities.

11.6. Citā ES dalībvalstī akreditēta vides verificētāja uzraudzības procedūra ir aprakstīta LATAK-D.042 dokumentā.

11.6. Surveillance procedure for the environmental verifier accredited in other EU Member State is described in the document LATAK-D.042.

Šis dokuments ir tulkots neformāli.

The following is an informal translation.

Šaubu gadījumā noteicošā ir latviešu valodas versija. Neskaidrību gadījumā, lūdzam vērsties LATAK (+37167373051, administracija@latak.lv).

In any case of discrepancies between the English version and the Latvian version, the Latvian version will prevail. In case of doubts, please contact LATAK (+37167373051, administracija@latak.lv) for explanation.

Izmaiņu reģistrs / Register of Changes

Versija/ Version	Izmaiņu saturs/ Content of changes	Datums/Date
6	Aktualizēta atsauce uz ISO/IEC 17021-1	2.11.2017.
7	Dokumenta aktualizācija	05.04.2018